

29.05.2019

Suomen Akatemia
PL 131
00531 HELSINKI

Viite

Asia **Opetus- ja kulttuuriministeriön tilinpäätöskannanotto Suomen Akatemian vuoden 2018 toiminnasta**

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään päättänyt valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n mukaisesta tilinpäätöskannanotosta Suomen Akatemialle.

1. Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteutuminen

Suomen Akatemia on pääosin saavuttanut sille vuodelle 2018 asetetut tulostavoitteet. Akatemian toiminnan vaikuttavuus muodostuu kilpailuun perustuvan tutkimusrahoituksen tieteellisestä ja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tiedepolitiikan asiantuntijana toimimisen kautta syntyvästä vaikuttavuudesta. Akatemia on toiminnassaan ottanut huomioon toimintaympäristön muutoksia, erityisesti vuonna 2018 tehdyt muutokset lakiin ja asetukseen Suomen Akatemiasta tarkistaen mm. hallintoviraston organisaatiota.

Akatemialle asetetuista yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden neljästä indikaattorista kaksi toteutui. Indikaattoreista tieteen tila –katsaus valmistui ja rahoitettujen tutkimushankkeiden tuottamaa dataa avattiin yli tavoitearvon. Indikaattoreista ei toteutunut akatemiahankkeiden ja akatemiaturkijan tehtävissä tuotettujen Top 10- julkaisuindeksin tavoite eikä Akatemian yhteistyökyky saavuttanut tavoitetasoa sidosryhmäkyselyn perusteella.

Tuotoksiin ja laadunhallintaan liittyen Akatemia on kertomusvuonna ylittänyt kaikki suoritteille ja julkishyödykkeille asetetut tavoitteet. Palvelukyvyille ja laadulle asetetuista viidestä tavoitteesta kaksi saavutettiin. Toteuma akatemiahankkeiden keskimääräisestä myönnöstä pieneni edelleen tavoitteen vastaisesti, asiakastyytyväisyys sidosryhmäkyselyn mukaan aleni edellisestä vuonna 2016 mitatusta tasosta ja avointa tiedettä kuvaavan OA-julkaisujen osuutta ei saavutettu.

Akatemian toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet tavoiteasetantaa paremmin, erityisesti rahoitustoiminnan kustannusten osuus myönnetystä rahoituksesta oli selvästi tavoitteen mukainen.

Toimintakertomus sisältää asianmukaisen analyysin tulostavoitteiden toteutumisesta ja lukuihin vaikuttavista tekijöistä. Ministeriö katsoo, että huomioon ottaen Akatemian esiin tuomat seikat, saavutettu tuloksellisuuden ja toiminnallisen tehokkuuden taso on riittävä.

Henkilöstövoimavarojen hallintaan ja kehittämiseen liittyen Akatemian työtyytyväisyysindeksi (2017: 3,63, 2018: 3,54, tavoite 2018: 3,65, valtio: 3,6) ja johtajuusindeksi (2017: 3,36, 2018: 3,30, tavoite 2018: 3,55, valtio: 3,4) laskivat eli eivät saavuttaneet tavoitteita. Myöskään sairauspoissaolojen (2017: 10,0 pv/htv, 2018: 8,4, tavoite 2018: <8, valtio: 8,5) tavoitetta ei saavutettu, eikä koulutuspäivien (2017: 3,2 työpäivä/htv, 2018:3,2, tavoite 2018: >7, valtio: 2,8). Organisaatiouudistukseen liittyen henkilöstön sijoittuminen uusille vastuualueille toteutettiin 1.8.2018 lukien.

Suomen Akatemian hallintoviraston toimintamenot (nettomenot) vuonna 2018 olivat 11 689 000 euroa (vuonna 2017 12 081 000 euroa) ja niistä siirtyi 6 719 499 euroa vuodelle 2019 (vuodelle 2018 siirtyi 6 645 628 euroa). Prosentuaalisesti, yli 50%, suuri toimintamenomomentin siirtomäärärahojen määrä antaa Akatemialle mahdollisuuden osaamisen vahvistamiseen hallintovirastossa lähivuosina. Tutkimusmäärärahojen arviomäärärahamomentilta 29.40.51 jäi käyttämättä 31 496 807 euroa momentille myönnetystä 276 672 000 eurosta. Käyttämättä jäänyt määrä oli 11,4 prosenttia myönnetystä määrärahasta, mitä voidaan pitää jo korkeana ja tähän tulee kiinnittää huomiota määrärahojen jatkosuunnittelussa.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin asianmukaisuus

Viraston toimintakertomus ja tilinpäätös on laadittu asianmukaisesti ja niistä saa kuvan tulostavoitteiden toteutumisesta. Asiakirja on edelleen laaja. Johdon katsaukseen tulee sisällyttää valtion talousarvioasetuksen mukaisesti katsaus toimintaan ja etenkin siinä tapahtuneisiin tärkeimpiin muutoksiin sekä johdon arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä varainhoitovuoden aikana.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksessa on todettu, että toiminnallisesta tehokkuudesta on esitetty oikeat ja riittävät tiedot.

3. Suomen Akatemian toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö edellyttää Akatemian jatkavan määrätietoista työtä tulossopimuksessa sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi sekä tuloksellisuuden parantamiseksi.

Akatemia edistää tiedepoliittista asiantuntemusta erityisesti tuottamalla ministeriöille, korkeakouluille, tutkimuslaitoksille ja muille tahoille tiede- ja koulutuspoliittisen päätöksenteon käyttöön laadukasta ja monipuolista tietoon perustuvaa materiaalia ja analyysejä Suomessa tehtävästä tutkimuksesta ja suomalaisista tutkimusorganisaatioista. Suomen Akatemian tuottamaa tietoa tutkimuksen laadusta ja vaikuttavuudesta tarjotaan laajemmin korkeakoulujen ja ministeriöiden strategiatyön tueksi.

Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitean laatima tutkimusinfrastruktuurien strategian ja tiekartan väliarviointi valmistui vuonna 2018. Väliarviointi antaa hyvän pohjan

tutkimusinfrastruktuurikomitean toiminnan kehittämiseksi sekä strategian ja tiekartan päivittämiseksi.

Akatemian tulee edelleen edistää avoimuutta toimintatapana omassa työssään ja edellyttää sitä asiakkailtaan.

Akatemian aktiivisen kansainvälisen yhteistyön tulee parantaa sen rahoitettavan tutkimuksen korkeaa laatua, vaikuttavuutta ja uudistumista sekä sidosryhmäyhteistyötä koskevien yhteiskunnallisten vaikuttavuuden tavoitteiden saavuttamista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa tilintarkastuksessaan, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa on tuotu esiin havaittuja puutteita sekä kehittämisehdotuksia niiden korjaamiseksi, jotka Akatemian tulee ottaa huomioon toiminnassaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen Akatemian välinen vuoden 2019 tulossopimus sisältää rajatun määrän indikaattoreita, mutta Akatemian tulee edelleen sisällyttää tilinpäätösraportointiinsa riittävän laajasti kuvaava indikaattoripatteristo, jotta viraston toiminnan kokonaisuudesta, vaikuttavuudesta, tuloksellisuudesta ja lähivuosien muutossuunnasta saadaan kattava kuva.

Suomen Akatemian ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisen vuoden 2018 tulossopimuksen mukaisesti maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus tulisi olla vähintään kustannusneutraalia. Akatemian maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli varainhoitovuonna 89 % eli ei toteuttanut kyseistä kirjausta. Liiketaloudellinen toiminta oli vuonna 2018 vähäistä, mutta Akatemian tulee jatkossa huolehtia siitä, ettei liiketaloudellinen toiminta tuota sille tappiota, erityisesti mikäli Akatemia aikoo laajentaa maksullista toimintaansa.

Suomen Akatemian tulee vuoden 2019 tulosneuvotteluissa raportoida kirjallisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle, mihin toimiin se on ryhtynyt tämän kannanoton johdosta.

4. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tutkimus- ja innovaationeuvoston asettaman t&k-rahoituksen bkt-osuuden 4 % n tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeää tarkastella t&k-järjestelmän rakenteiden ja rahoituksen kaikkia osioita. Yhtenä keskeisenä kysymyksenä on julkisen t&k-rahoituksen kokonaisuus, jossa Akatemia on BusinessFinlandin kanssa tehnyt pitkäjänteisesti hyvää yhteistyötä. Ministeriö varautuu yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tarkastelemaan julkisten tutkimusrahoittajien yhteistyötä ja työnjakoa lähivuosina hyödyntäen korkeakouluvisiotyön yhteydessä tehtyä selvitystä kilpaillun kansallisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen kokonaisuudesta ja erityisesti tutkimusta tekevien organisaatioiden keskinäisen yhteistyön kannusteista kansainvälisiä verrokkeja hyödyntäen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee yhteistyössä Akatemian, yliopistojen ja valtiovarainministeriön kanssa Akatemian myöntämän tutkimusrahoituksen uudistamista osana korkeakoulutus ja tutkimus 2030 vision tiekartan toimeenpanoa. Tavoitteena on säädösympäristö, joka huomioi paremmin pitkäjänteisen tutkimustoiminnan luonteen ja korkeakoulutoiminnan kokonaisuuden. Tavoitteena on

keventää hanketoiminnan prosesseja ja samalla vahvistaa ydintoimintaa niin Akatemiassa kuin rahoituksensaaja organisaatioissa. Uudistukset on tarkoitus saada käyttöön vuoden 2021 alusta.

Ministeriö hyödyntää toiminnassaan Akatemian tiedepoliittista asiantuntemusta ja tutkimukseen liittyviä analyysejä.

Ministeriö edistää avoimia toimintatapoja ja tutkimustulosten laaja-alaista hyödyntämistä kaikilla ohjausvälineillään.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt teknisen muutosesityksen vuoden 2020 valtion talousarvioon perustuen yhteiseen valmisteluun Suomen Akatemian kanssa tutkimusinfrastruktuurien budjetoinnin muuttamiseksi siten, että tutkimusinfrastruktuureja ei rahoiteta enää niin usealta momentilta. Muutosten taustalla on aiemmat valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastajan vuosiyhteenvetojen huomiot.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tarkastelee yhdessä Akatemian kanssa budjetoinnin kehittämistarpeita.

Ministeriö on valmistellut hallinnonalansa virastoille yhtenäisen tulossopimusten rakennepohjan seuraavan sopimuskauden 2020-2023 sopimuksille ja niissä virastoille ja laitoksille asetetut monivuotiset tulostavoitteet tullaan johtamaan myös hallitusohjelmasta ja ministeriön strategisista tavoitteista.

Ylijohtaja

Tapio Kosunen

Johtaja

Erja Heikkinen

Tiedoksi Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Erityisavustaja Daniel Sazonov
Erityisavustaja Emmi Venäläinen
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
OKM:n osastot ja erilliset toimintayksiköt